

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА, ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Жуков М.С.

аспірант,

Запорізький національний університет

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ФОРМ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Функції і завдання суб'єктів адміністративно-правового регулювання інвестиційної діяльності реалізуються за допомогою певних форм адміністративно-правового регулювання.

Серед вчених-адміністративістів відсутнім є єдине визначення поняття адміністративно-правових форм.

Так, на думку О.М. Бандурки, під формою адміністративно-правового регулювання необхідно розуміти зовнішній прояв управлінської діяльності, спосіб вираження її змісту в конкретних умовах, тобто ту чи іншу управлінську дію, що має зовнішній вияв [1, с. 185].

Ю.П. Битяк зауважую, що форма адміністративно-правового регулювання – це зовнішній вияв конкретних дій, які здійснюються органами виконавчої влади для реалізації поставлених перед ними завдань [2, с. 115].

Т.О. Коломєць зазначає, що форма адміністративно-правового регулювання – це волевиявлення виконавчо-розпорядчого органу, посадової особи, здійснене в рамках режиму законності та компетенції для досягнення адміністративно-правової мети – вираження в зовнішньому вигляді конкретних дій суб'єктів публічного адміністрування, які здійснюються в процесі їхньої діяльності й спрямовані на реалізацію адміністративних функцій [3, с. 54].

В.К. Колпаков під формою адміністративно-правового регулювання пропонує розуміти зовнішньо виражену дію, волевиявлення суб'єкта управління, здійснене в рамках законності та його компетенції для досягнення управлінської мети [4, с. 199].

Ю.П. Битяк поділяє форми на наступні види: видання нормативно-правових актів управління; видання індивідуальних актів (ненормативних, адміністративних) актів управління; проведення організаційних заходів; здійснення матеріально-технічних операцій [5, с. 135].

В.К. Колпаков виділяє наступні форми: встановлення форм права (видання нормативних актів управління, адміністративна правотворчість); застосування норм права (видання ненормативних актів управління, індивідуальних актів управління, актів застосування норм права, адміністративне розпорядництво); укладання адміністративних договорів, здійснення реєстраційних та інших юридично значущих дій; провадження організаційних дій; виконання матеріально-технічних операцій [6, с. 212-213].

В.Б. Авер'янов вважав, що говорити про форми управління доцільно лише щодо такої діяльності, яка має владно-організуючу спрямованість і відображає зміст основних, профільних функцій органів виконавчої влади. Щодо цих форм вирішальним є поділ їх на види залежно від настання тих чи інших правових наслідків. За цим критерієм виділяють: а) правові та б) неправові форми.

До правових належать форми, використання яких спричиняє виникнення конкретного юридичного результату. Зокрема, такі дії, як видання юридичних актів, застосування примусових заходів тощо, виступають як юридичні факти і можуть породжувати (змінювати, припиняти) адміністративно-правові відносини.

До неправових належать форми, які безпосередньо юридичного значення не мають, тобто не спричиняють виникнення конкретного юридичного результату. Найчастіше неправовими формами визнаються різноманітні організаційні дії службовців органів виконавчої влади на різних етапах підготовки і виконання управлінських рішень. Це такі дії, як організація та проведення нарад, обговорень, перевірок, розробка проектів планів, прогнозів, програм, методичних рекомендацій, здійснення заходів щодо підвищення якості та ефективності управлінської праці і т. ін. Дані форми можуть як безпосередньо «супроводжувати» правові форми, так і мати певне самостійне значення.

Також, на думку В.Б. Авер'янова, в адміністративно-правовій науці не досягнуто єдності думок з питань такої класифікації. Проте найчастіше правові форми поділяють на такі два види: а) видання правових актів управління; б) вчинення інших юридично значущих дій.

На переконання В.Б. Авер'янова ця класифікація не досить точна. Адже вона не враховує, що серед інших юридично значущих дій цілком самостійне значення має бути надане діям щодо встановлення взаємозв'язків у сфері управління, які оформляють у вигляді адміністративних договорів (та інших аналогічних угод). Причому укладання подібних угод не можна змішувати з прийняттям правових актів управління.

До основних правових форм управління, на думку В.Б. Авер'янова, слід віднести такі:

- 1) видання правових актів управління (нормативного й індивідуального характеру);
- 2) укладання адміністративних договорів (угод);
- 3) вчинення (здійснення) інших юридично значущих дій (реєстрація та облік автомобільного транспорту, реєстрація винаходів і відкриттів, суб'єктів підприємницької діяльності, нормативних актів; прийняття присяги, службова атестація, складання протоколів про адміністративні правопорушення) [7, с. 276-277].

На думку Р.С. Мельник, який є представником нової школи адміністративного права, до форм прояву публічного адміністрування слід віднести:

- застосування норм адміністративного права;
- діяльність суб'єктів публічної адміністрації;
- надання послуг;
- встановлення обмежень і заборон;
- забезпечення нормального існування приватних осіб [8, с. 43-44].

На сьогоднішній день, серед науковців існує думка, що розмежування форм публічного адміністрування на правові та неправові є не актуальним. Водночас, замість вказаної класифікації пропонується визначати інструменти діяльності публічної адміністрації. До яких, зокрема відносяться: прийняття нормативно-правових актів, видання адміністративних актів, укладання адміністративних договорів; адміністративні акти-дії; акти-плани.

Виходячи із вказано вище слід зазначити, що попри наявний класичний підхід до визначення форм адміністративно-правового регулювання (державного управління), своє втілення в доктрині адміністративного права знаходять альтернативні думки, які направлені на перегляд вказаного інституту, перш за все, з метою задоволення потреб практики.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України: підручник / [Бандурка О.М., Бугайчук К.Л., Гуменюк А.А. та ін.]; за ред. О.М. Бандурки. – Х.: Вид-во Нац. Ун-ту внутр. справ, 2004. – 480 с.
2. Адміністративне право України: підручник / [Битяк Ю.П., Богуцький В.В. та ін.]; за ред. Ю.П. Битяка. – Х.: Право, 2001. – 528 с.
3. Адміністративне право України: навч. посіб. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К.: Істина, 2007. – 216 с.
4. Колпаков В.К. Адміністративне право України: [підручник] / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
5. Адміністративне право України: підручник / Ю.П. Битяк (кер. авт. кол.), В.М. Гарашук, В.В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гарашука, В.В. Зуй. – Х.: Право, 2010. – 624 с.
6. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підручник / В.К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 736 с.
7. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). – К.: Видавництво «Юридична думка», 2004. – 584 с.
8. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.С. Мельника. – К.: Ваіте, 2014. – 376 с.